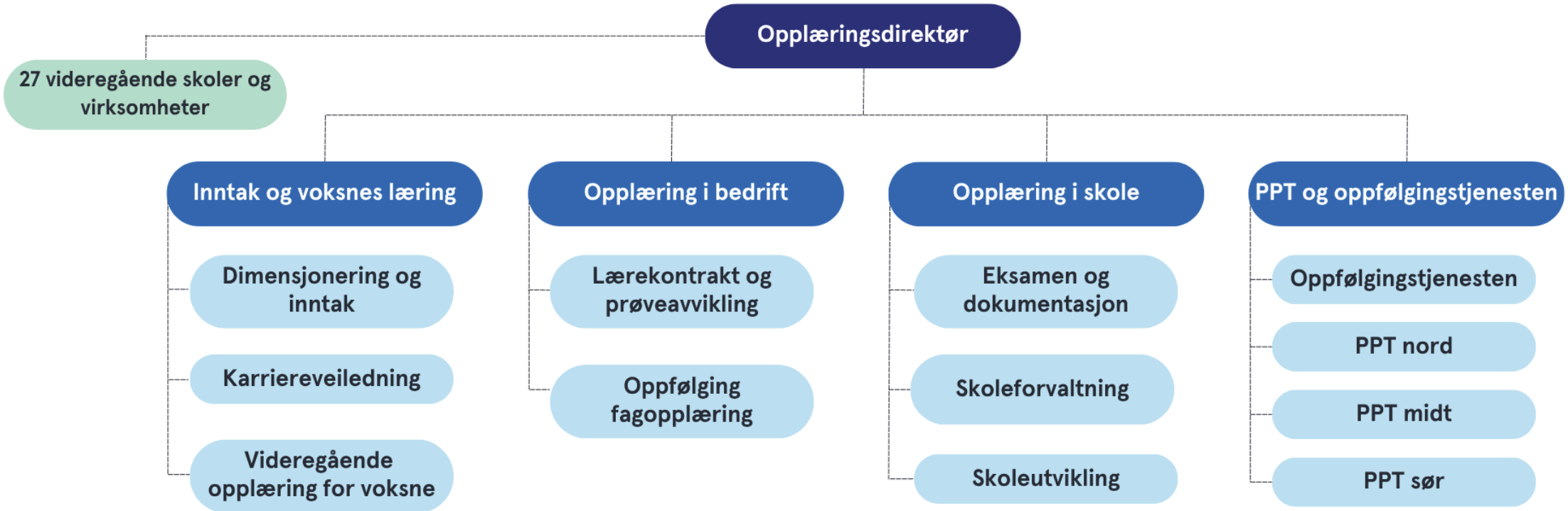
Erfaringer fra Rogaland med ny opplæringslov – uante muligheter og utilsiktede konsekvenser

Helge Eide, avdeling inntak og voksnes læring

Opplæringsdirektør
27 videregående skoler og virksomheter
Inntak og voksnes læring
Dimensjonering og inntak
Karriereveiledning
Videregående opplæring for voksne
Opplæring i bedrift
Lærekontrakt og prøveavvikling
Oppfølging fagopplæring
Opplæring i skole
Eksamen og dokumentasjon
Skoleforvaltning
Skoleutvikling
PPT og oppfølgingstjenesten
Oppfølgingstjenesten
PPT nord
PPT midt
PPT sør

Dagens tema

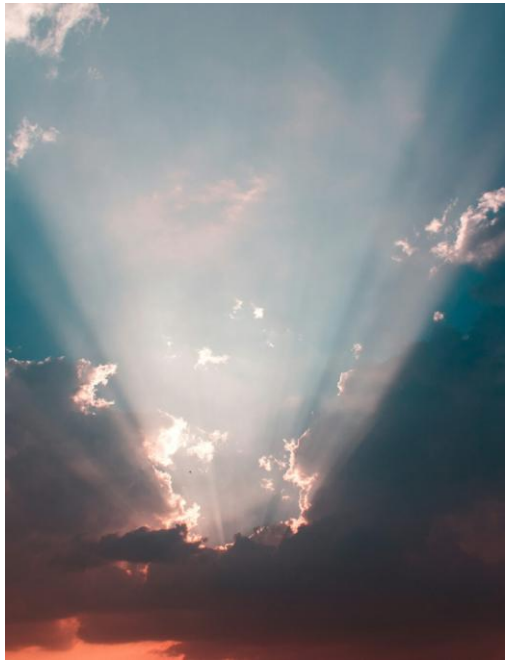
Direkte følger av ny lov for inntaket, hva ser vi så langt?

Tilrettelagt opplæring, helse vs. opplæring og litt om individuell behandling

Opplæring i bedrift og videregående opplæring for voksne

Tanker om det som kommer de neste årene…

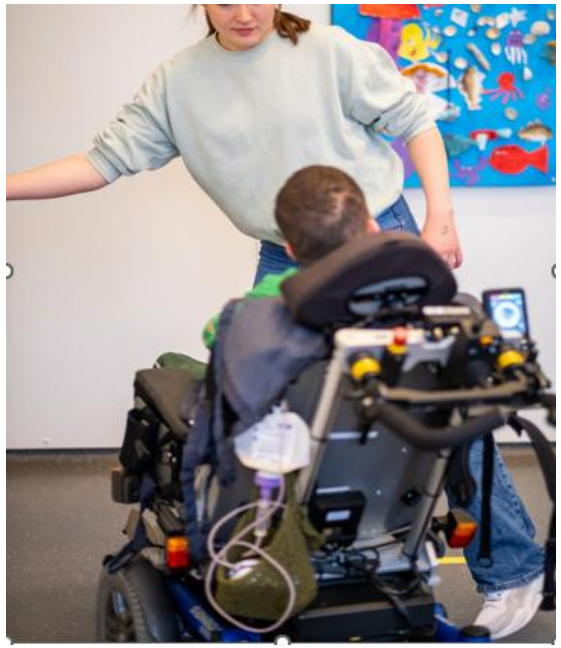
Utfordringer i Rogaland – bakteppe

Mindre penger

Ny lov – økte forventninger og rettigheter

Flere elever fortsetter utover tre år i tilrettelagte opplæringstilbud

Stappfulle skoler

vigo BRUKERFORUM 2026

Rogaland fylkeskommune

vigo BRUKERFORUM 2026

Rogaland fylkeskommune

Fritt skolevalg (…heldigvis)

§ 3 i lokal forskrift

De fleste søker nærmeste skole, men ikke alle skoler kan tilby alt

Vi dimensjonerer ut fra 4 regioner:

Nordfylket

Midtfylket m/ Strand

Indre Ryfylke

Sørfylket (Dalaneregionen)

Grenseavtaler

Rett til å fullføre med studie- eller yrkeskompetanse –

Uavhengig av hvor lang tid det tar?

Ingen øvre aldergrense for rekvalifisering eller videregående opplæring for voksne

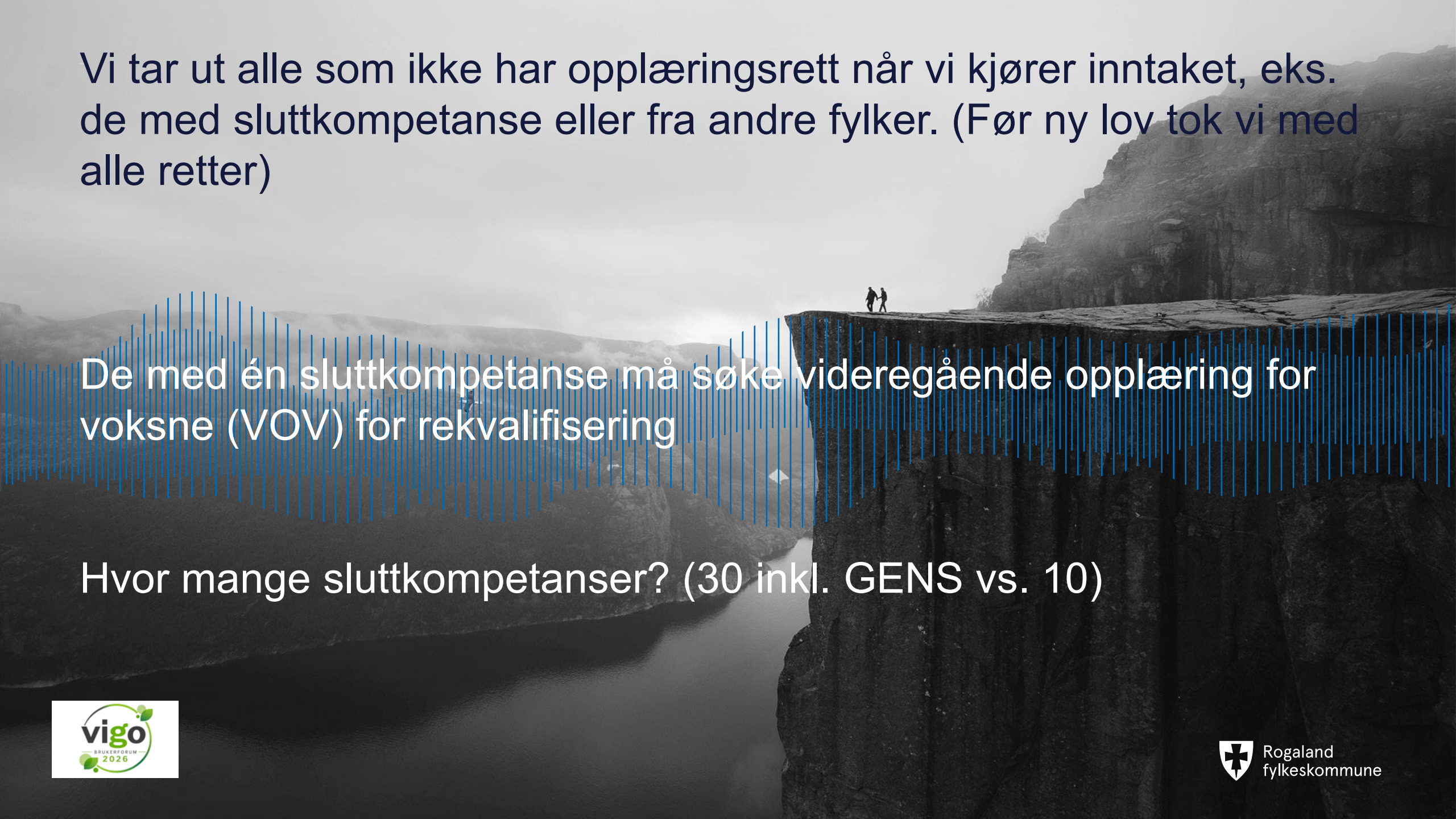
www.rogfk.no

Rogaland fylkeskommune

Vi tar ut alle som ikke har opplæringsrett når vi kjører inntaket, eks. de med sluttkompetanse eller fra andre fylker. (Før ny lov tok vi med alle retter)

De med én sluttkompetanse må søke videregående opplæring for voksne (VOV) for rekvalifisering

Hvor mange sluttkompetanser? (30 inkl. GENS vs. 10)

§ 5-1 Retten til videregående opplæring (utdrag)

Dei som har rett til vidaregåande opplæring, skal komme inn på eitt av tre utdanningsprogram på vidaregåande trinn 1 som dei har

Dei skal deretter komme inn på vidaregåande trinn 3, dersom de

Både trinn 2 og trinn 3 skal byggje på det før

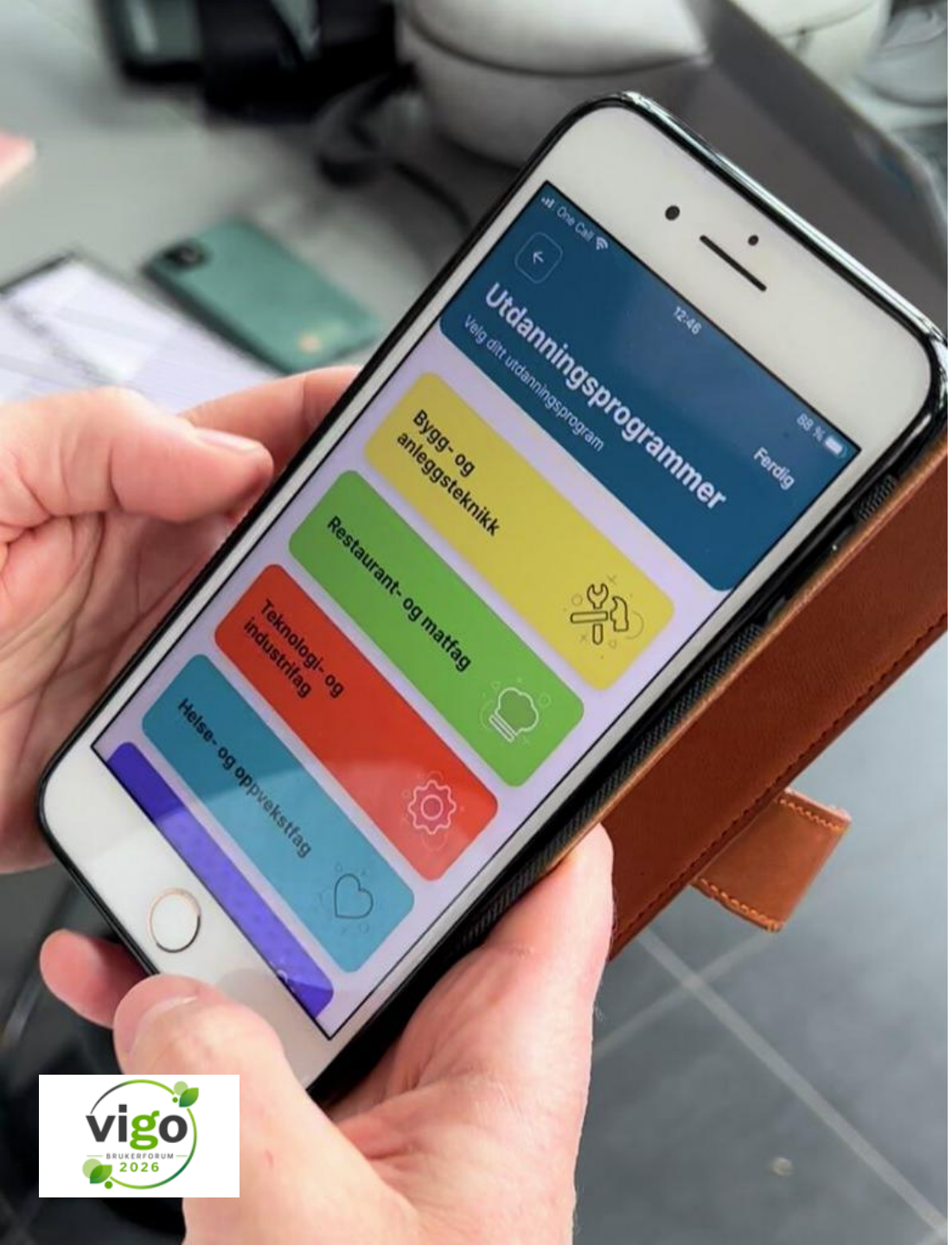
§ 5-5 Rett til omval

Elevar og dei som har læretid i bedrift har rett til så mange omval dei ønskjer, innan søknadsfristen for inntak det kalenderåret dei fyller 19 år. Dei som ikkje har nytta retten til omval før denne fristen, har rett til eitt omval seinare.

§ 5-1 Retten til videregående opplæring (utdrag)

Dei som har rett til vidaregåande opplæring etter første ledd, kan velje vidaregåande opplæring for vaksne etter § 18-3 frå det skoleåret som tar til det året dei fyller 19 år.

Retten til vidaregåande opplæring gjeld ikkje opplæring i fag som allereie er bestått, med mindre anna går fram av forskrift gitt etter siste ledd.

Hvordan er søkingen i Rogaland?

Over 23000 søkere, inkl. læreplass (2400) og privatskoler (1600) samt 19000 søkere til våre skoler.

Flere søkere med opplæringsrett sammenlignet med tidligere (Mange av disse søker til vg1)

Over 59 % har nå yrkesfag som 1. ønske på vg1 – altså 6 av 10

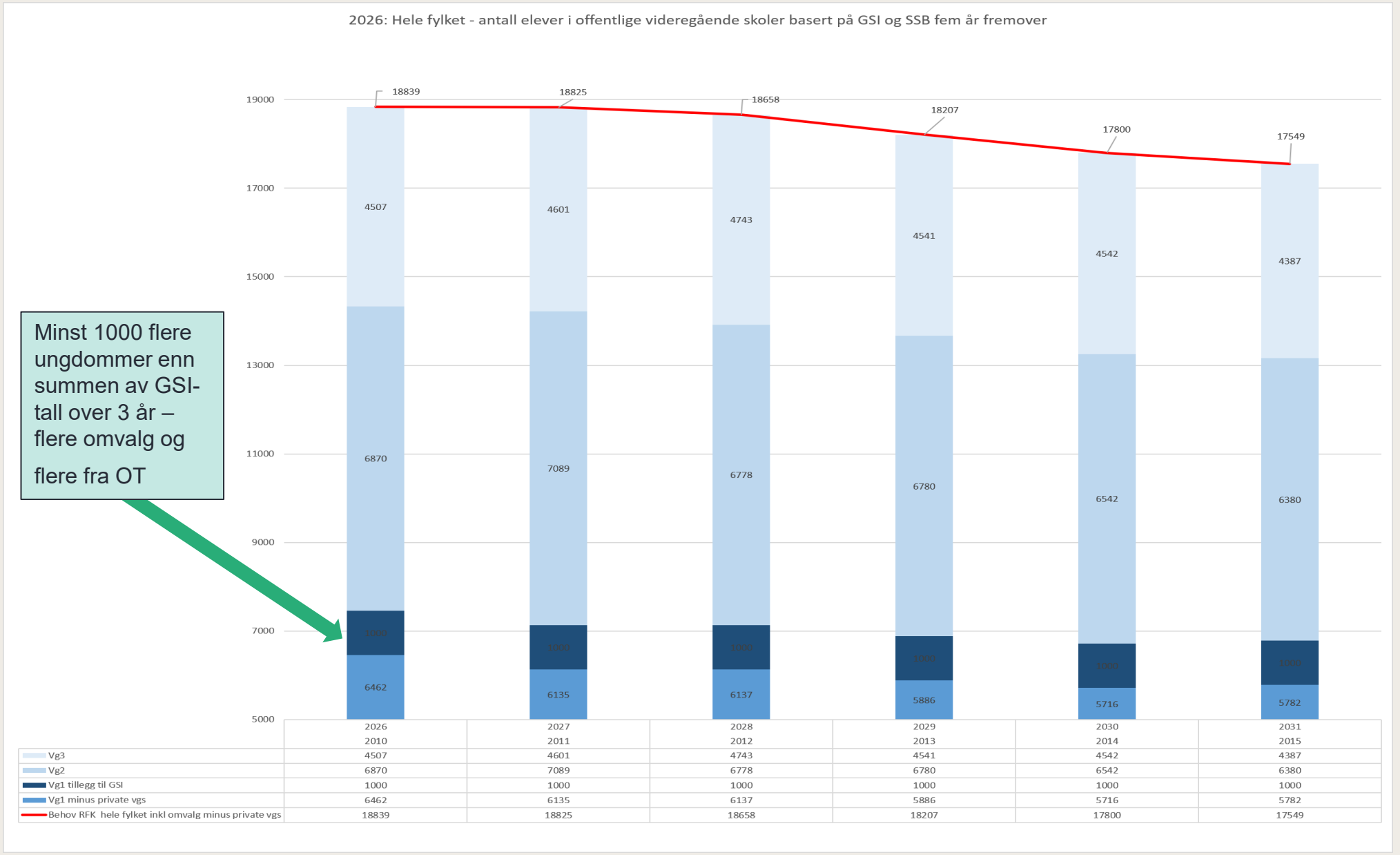
I mars 2017 var fordelingen 50/50. Skolestrukturen vår har i stor grad vært tilpasset denne fordelingen.

Det har gradvis blitt bygget mer kapasitet på YF i tråd med endringer i søkemønster, men skolestrukturen vår tåler egentlig ikke en ytterligere økning på yrkesfag de neste årene

vigo BRUKERFORUM 2026

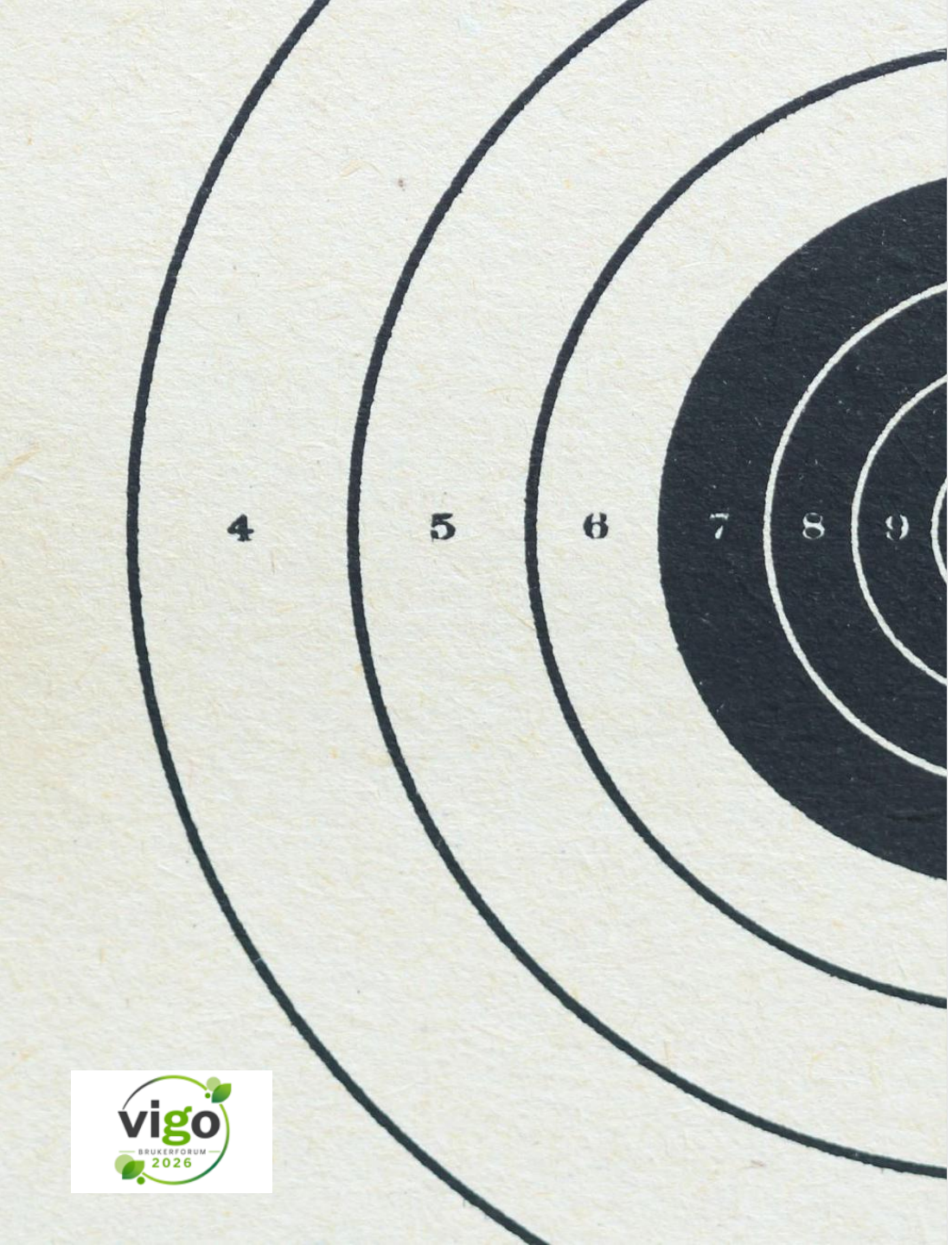
Rogaland fylkeskommune

2026: GSI-tall til økonomiplanen

	2026 2010	2027 2011	2028 2012	2029 2013	2030 2014	2031 2015
Vg3	4507	4601	4743	4541	4542	4387
Vg2	6870	7089	6778	6780	6542	6380
Vg1 tillegg til GSI	1000	1000	1000	1000	1000	1000
Vg1 minus private vgs	6462	6135	6137	5886	5716	5782
Behov RFK hele fylket inkl omvalg minus private vgs	18839	18825	18658	18207	17800	17549

Rogaland fylkeskommune

Inntaket 2025 og 2026 – noen erfaringer

Nye rettigheter førte til flere etterregistrerte søknader fra mars-juni. De fleste søkt inn ved hjelp av oppfølgingstjenesten

Tilbudene som krever mest plass og utstyr øker mest

Overbooking – 180 hvorav 150 vg1 YF (hovedsakelig midtfylket)

I inntaket overbooket vi med 1-2 elever i midtfylket innenfor de fleste YF på vg1

Ved én distriktskole er alle klassene på vg1 yrkesfag overbooket med 2 elever, hovedsakelig fordi dette er den eneste skolen i regionen

Skolene sliter med å få tak i kvalifiserte lærere på TF og EL, på grunn av svært hard konkurranse med næringslivet

Fleksibiliteten er brukt opp, vi kan ikke flytte tilbud mellom skoler. Dette ser vi også ved at det i år er færre justeringer mellom programområder på vg2. Det betyr at færre har fått oppfylt 1. ønske sammenlignet med tidligere

Overbooking i inntaket ble benyttet i mye mindre grad før 2024. Både søkemønster og omvalg er hovedforklaringen på hvorfor vi nå må overbooke mye for å få inntaket i havn (ca. 600 omvalg på vg1)

Alvorlige konsekvenser av søkingen…

PwC anbefaler ikke fylkeskommunen å gjennomføre tiltakene under med mindre det er helt nødvendig. Vår vurdering er at tiltakene har svært negative konsekvenser (2.18, 2.19 og 2.20) eller middels negative konsekvenser kombinert med lav økonomisk effekt (3.1 og 3.4).

	Tiltak	2027	2028	2029	2030
2.18	Øke klassestørrelse til 30 for fellesfag på YF	21,0	46,0	46,0	46,0
2.19	Øke klassestørrelse til 17 på yrkesfag	18,2	40,0	40,0	40,0
2.20	Øke klassestørrelse til 34 på studieforberedende	18,2	40,0	40,0	40,0

Tilrettelagt opplæring i 8-9 år?

Helse- og omsorgstjenester i skoletiden

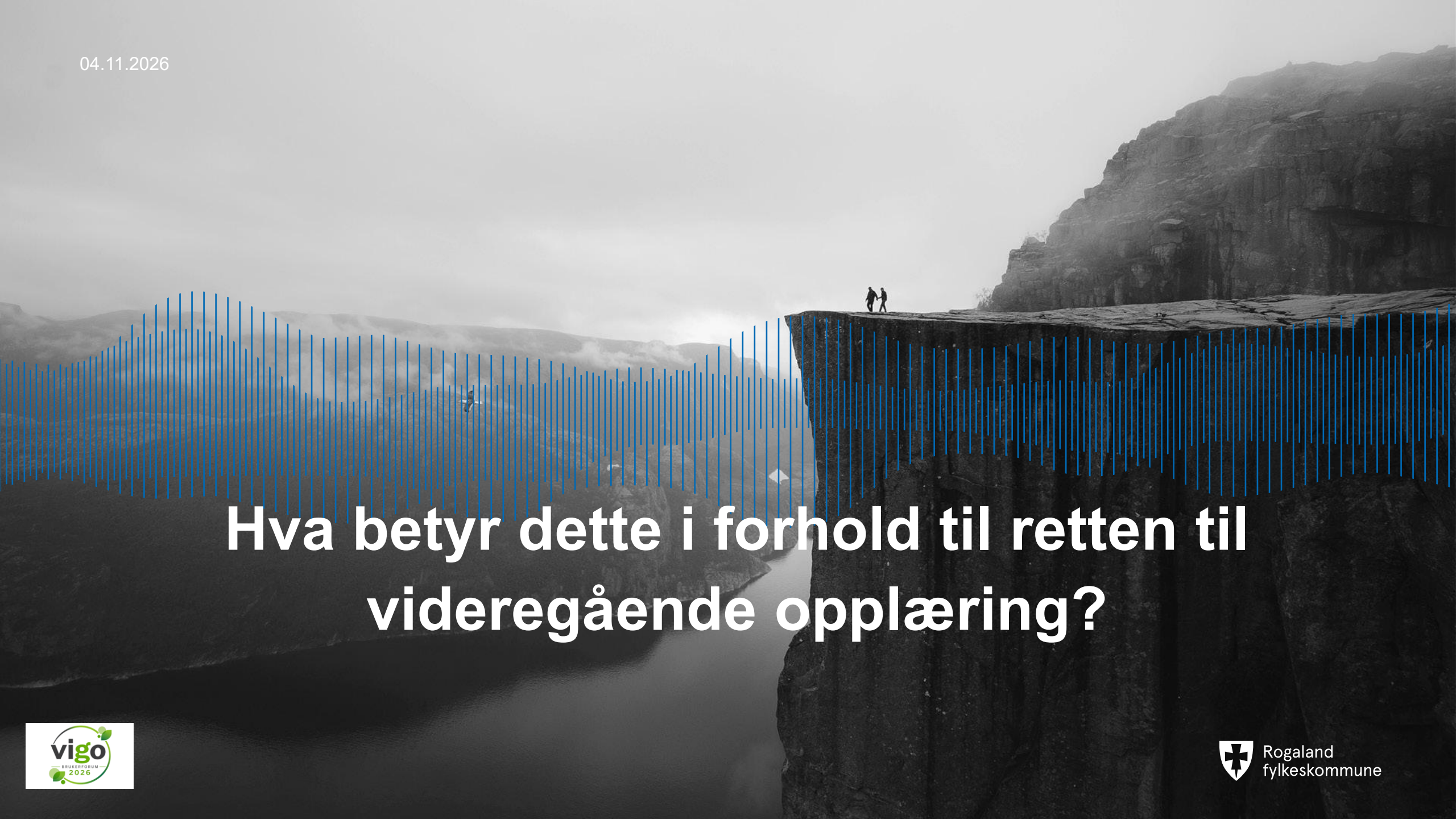
vigo BRUKERFORUM 2026

Rogaland fylkeskommune

§ 5-1 Retten til videregående opplæring (utdrag)

Retten til vidaregåande opplæring etter dette kapittelet varer fram til ein har oppnådd studiekompetanse eller yrkeskompetanse, men ikkje lenger enn ut det skoleåret som tar til det året ein fyller 24 år.

Dei som då ikkje har oppnådd studiekompetanse eller yrkeskompetanse, har rett til vidaregåande opplæring for vaksne etter § 18-3.

Hva betyr dette i forhold til retten til videregående opplæring?

vigo BRUKERFORUM 2026

Rogaland fylkeskommune

Jf. siste setning i § 11-6 i opplæringsloven:

Opplæringstilbodet skal utformast slik at det samla kan gi eleven tilfredsstillande utbytte av opplæringa samanlikna med andre elevar og i tråd med dei opplæringsmåla som er realistiske for eleven.

De siste to årene: 47 % økning i elever som søker tilrettelagt opplæring utover 3 år. Utviklingen skaper enorm bekymring…

Når videre opplæring ikke er realistisk?

Hvis det vurderes at videre opplæring ikke vil føre til ytterligere utvikling eller kompetanseheving, og eleven har nådd målene i sin individuelle opplæringsplan (IOP), har eleven fortsatt rett til opplæring, men da må innholdet og målene vurderes nøye

For eksempel: Overgangsarbeid mot kommunale eller private tilbud, som kan ivareta elevens behov på en god måte videre

Hvordan skal retten forstås i slike tilfeller?

Retten til opplæring gjelder fortsatt, men må tilpasses elevens realistiske utviklingspotensial. Skolen og PPT må vurdere om videre opplæring gir et tilfredsstillende utbytte, og om det er behov for å justere IOP

Opplæringen kan ha karakter av dagtilbud, men må fortsatt være forankret i opplæringsloven og ha pedagogisk innhold. Vedtaket om ITO må tydeliggjøre mål, innhold og organisering, også når målene er livsmestring og sosial deltakelse

Om retten til videregående opplæring for de med rett til ITO (jfr. opplæringslova § 11-6)

vigo BRUKERFORUM 2026

Rogaland fylkeskommune

Behov for samarbeid og ansvarsfordeling
(særlig relevant for § 4-22 i forskriften, men kan gjelde for flere)

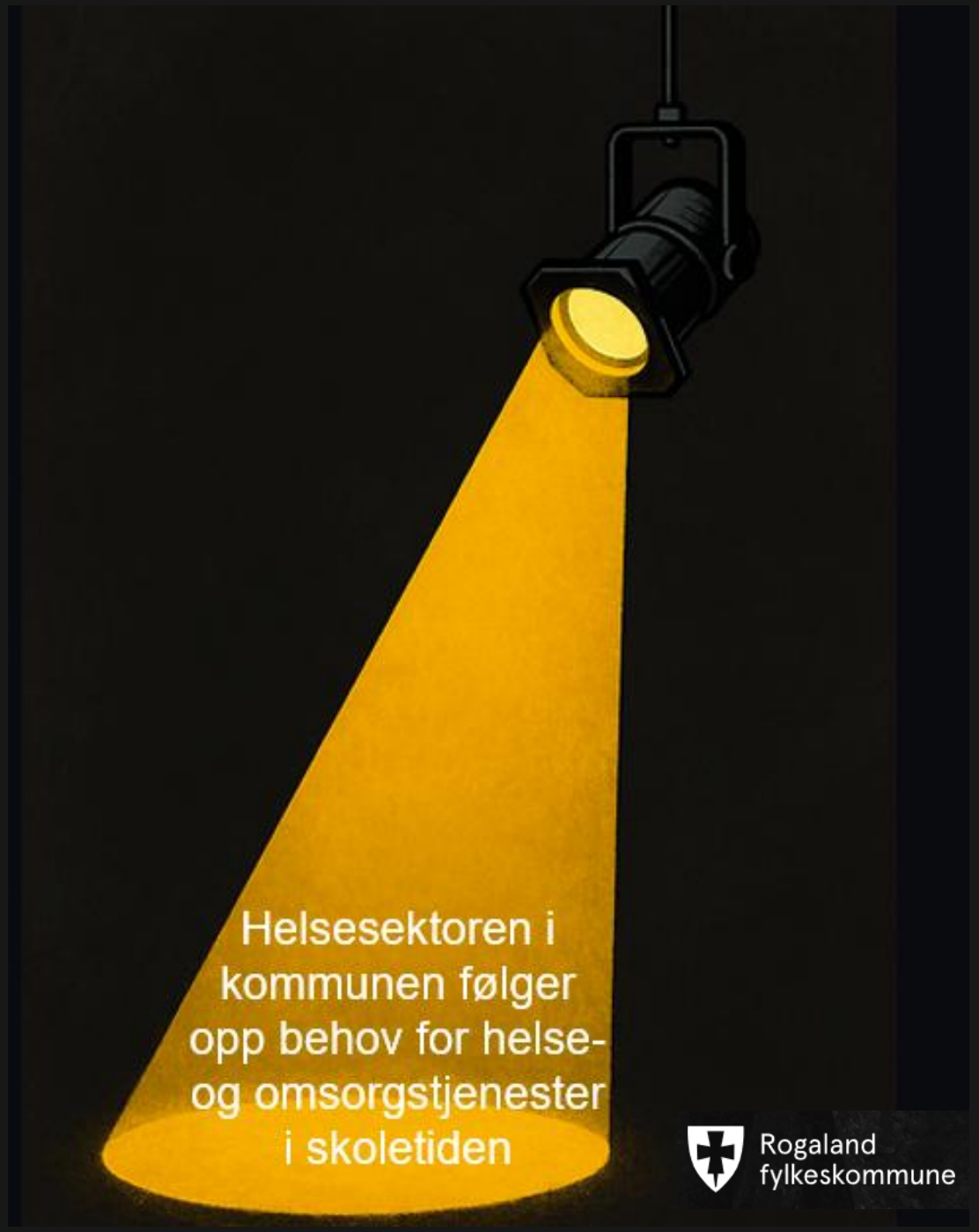
Ny opplæringslov

Fullføringsrett

Kompetansekravet presisert

Uklart skille mellom opplæring og helse- og omsorgstjenester

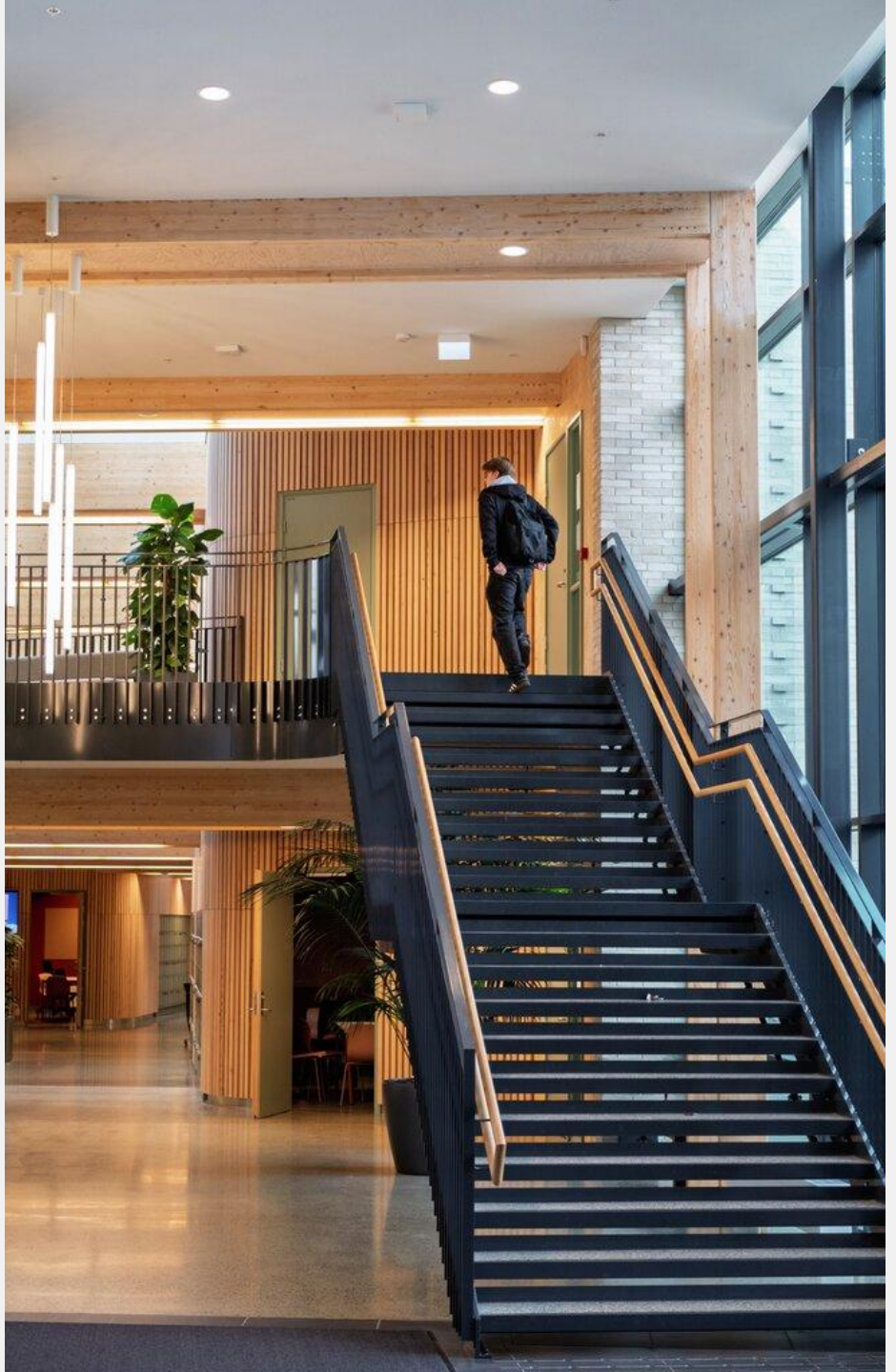

vigo BRUKERFORUM 2026

Rogaland fylkeskommune

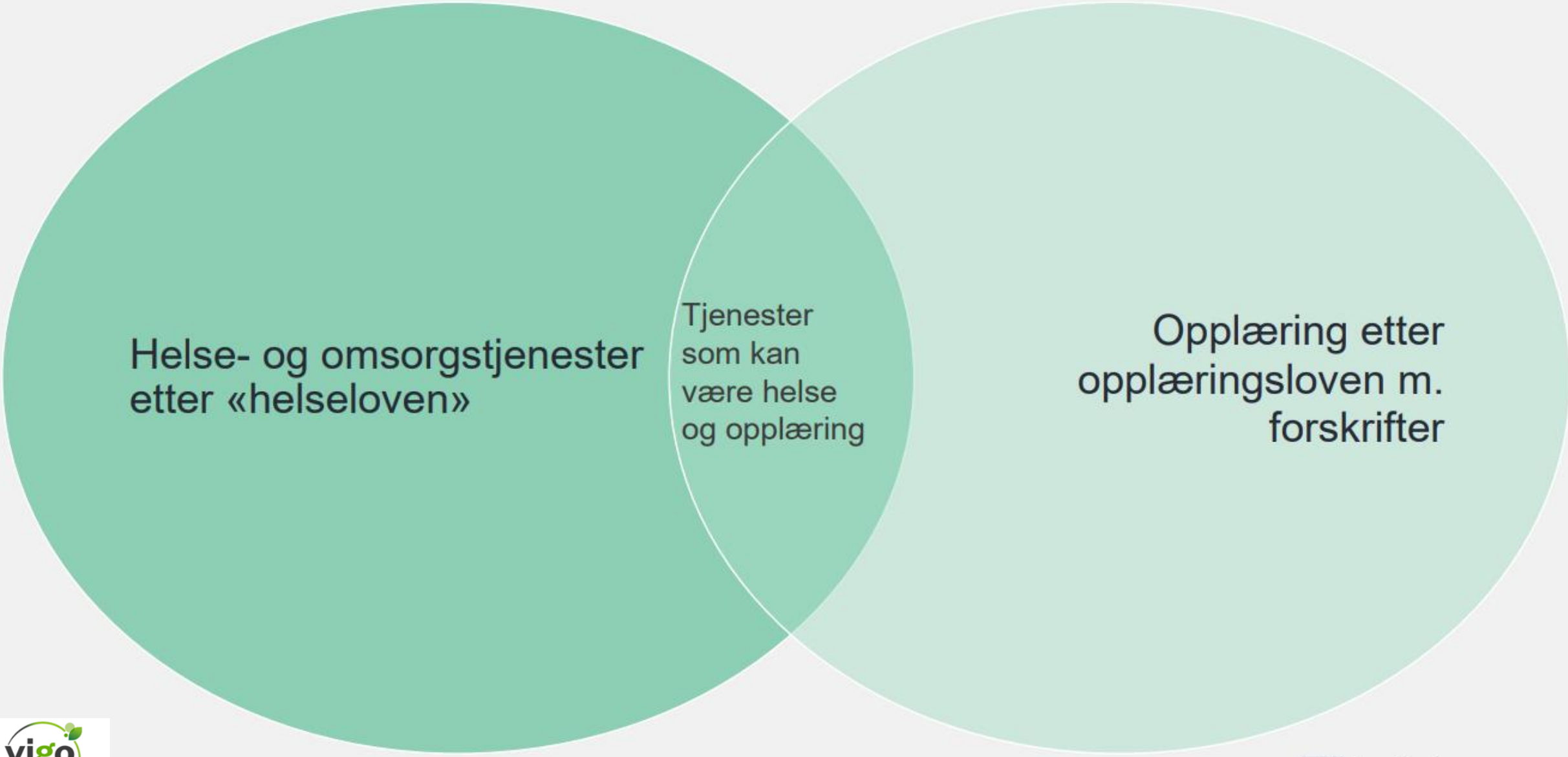
Utfordringer med oppfølging av elever med omfattende helsebehov

- Sårbare elever
- Kompleksitet i helsebehov
- Kompetanse hos ansatte
- Samspill mellom lovverk
- Manglende koordinering
- Ressursmangel og organisering
- Dokumentasjon og rettssikkerhet
- Store forskjeller mellom kommunene

vigo BRUKERFORUM 2026

Rogaland fylkeskommune

Helse- og omsorgstjenester etter «helseloven»
Tjenester som kan være helse og opplæring
Opplæring etter opplæringsloven m. forskrifter

LOVDATA

Forskrift om inntak til videregående opplæring og formidling til læreplass, Rogaland fylkeskommune

Dato	FOR-2024-12-11-3099
Ikrafttredelse	01.01.2025
Sist endret	FOR-2026-10-13-2058
Endrer	FOR-2020-12-09-2923
Gjelder for	Rogaland
Hjemmel	FOR-2024-06-03-900-§4-5, FOR-2024-06-03-900-§7-2, LOV-2023-06-09-30-§5-1
Kunngjort	13.12.2024 kl. 15.50
Rettet	29.05.2026 (dato i ajourføringsnoter)

Lokal forskrift:

§ 15 *Fortrinnsrett til en skole som er særskilt tilrettelagt ved inntak til videregående trinn 1*

Fylkeskommunen avgjør om det foreligger tungtveiende grunner til at en søker bør tas inn til en bestemt skole som er særskilt tilrettelagt. Vilkårene er regulert i opplæringsforskrifta § 4-22.

Fylkeskommunen vurderer søknadene på individuelt grunnlag utfra søkers behov og skolenes kapasitet. Fylkeskommunen har et tverrfaglig inntaksteam som vurderer alle søknader individuelt.

Avgangselever i grunnskolen som er meldt inn til fylkeskommunen pr. 1. oktober året før de søker, kan bli prioritert i inntaket før andre søkere med fortrinnsrett.

Søkere har ikke rett til inntak på en bestemt skole.

Jfr. § 4-22 i forskrift til opplæringslova

vigo BRUKERFORUM 2026

Rogaland fylkeskommune

Individuell behandling – vår praksis

§ 4-20, 3. ledd samt § 4-13 siste ledd:

Fylkeskommunen kan også behandle søkjarar individuelt dersom det ligg føre tungtvegande grunnar og søkjaren har eit særleg behov for det.

Hva med de som har karakterer å konkurrere med, men ber om individuell behandling?

Fra merknadene til forskriften:

Tredje ledd gir fylkeskommunen i særskilte tilfeller hjemmel til å behandle andre søkere individuelt. Dette er en regel som vil omfatte svært få søkere, og som kan brukes som en sikkerhetsventil.

De siste årene har det vært en enorm vekst i antall søknader som gjelder inntak etter individuell behandling, hvor søkere med karaktersnitt mener de har tungtveiende grunner for å tas inn utenom poenginntaket (mer enn 650 i fjor, og de aller fleste av disse søkte vg1)

Paragrafene under skal omfatte svært få søkere og brukes som en sikkerhetsventil!

Behovet for kraftig innstramming var stort, og vi jobbet i fjor sammen med fylkesadvokaten for å klargjøre kategorier for medhold (og avslag). Vi opplevde at dette lettet arbeidet med innsøking, veiledning, søknadsbehandling og klagebehandling – men vi er ikke i mål!

§ 4-20, 3. ledd og § 4-13, siste ledd

vigo BRUKERFORUM 2026

Rogaland fylkeskommune

4 medholdskategorier § 4-20, 3. ledd og § 4-13, siste ledd

1.

2.

3.

4.

Medholdskategorier § 4-20, 3. ledd og § 4-13, siste ledd

1. Markert fall i karakterer fra 9. til 10. klasse. Med markert fall menes en tydelig nedgang i elevens gjennomsnittskarakterer, normalt minst én hel karakter.

Funksjonsfallet må begrunnes i alvorlige psykiske og/eller fysiske forhold dokumentert av helsevesen (behandler, spesialisthelsetjeneste, e.l.) det siste året.

En enkelt uttalelse fra fastlege vil normalt ikke være tilstrekkelig dokumentasjon.

Medholdskategorier § 4-20, 3. ledd og § 4-13, siste ledd

2. Elever som har vedvarende og framtredende psykisk eller fysisk funksjons-nedsettelse som gjør vedkommende ute av stand til å gå på skole med lang reisevei, eller ute avstand til å gå på en skole som medfører at vedkommende må bo på hybel.

Med “ute av stand” menes at eleven ikke vil evne å gjennomføre skolegangen på annen måte. Mindre alvorlige psykiske plager som angst, oppfyller ikke kriteriet alene.

Elevens funksjonsnedsettelse må være dokumentert med utfyllende dokumentasjon fra helsevesen (behandler, spesialisthelsetjeneste, e.l.). En uttalelse fra fastlege alene er ikke tilstrekkelig dokumentasjon.

Medholdskategorier § 4-20, 3. ledd og § 4-13, siste ledd

3. Elever som har fysiske funksjonsnedsettelser med dokumentert behov for teknisk utstyr som krever forberedelser og/eller tilpasninger før skolestart.

Dette kan for eksempel være behov for installasjon av lydanlegg, vedtak om personlig assistanse, eller at det er behov for andre bygningsmessige tilpasninger.

Medholdskategorier § 4-20, 3. ledd og § 4-13, siste ledd

4. Søknaden må være dokumentert med en positiv anbefaling fra rektor ved den videregående skolen som beskriver elevens særskilte individuelle behov.

Til anbefalingen skal det følge en klar plan for videre tilrettelegging og oppfølging basert på elevens tilbud på videregående trinn 1 eller 2 (ikke ITO).

Eleven har ikke rett til inntak til første ønske på programområde på trinn 2 eller 3.

4 medholdskategorier § 4-20, 3. ledd og § 4-13, siste ledd

1. Funksjonsfall

2. Framtredende psykisk eller fysisk funksjonsnedsettelse

- reisevei/hybel

3. Funksjonsnedsettelser som krever fysiske tilpasninger

4. Elever som må fortsette på samme skole av hensyn til særskilt og omfattende pedagogisk tilrettelegging, men som ikke har vedtak om individuelt tilrettelagt opplæring (ITO)

Opplæring i bedrift og videregående opplæring for voksne

www.rogfk.no

Rogaland fylkeskommune

Rogaland tilbyr kun dette via videregående opplæring for voksne

Begrenset antall sluttkompetanser som kan tilbys ettersom vi per nå har store både ungdomskull og mange voksne som ønsker opplæring. Vi tar hensyn til inntaksrekkefølgen og prioriterer deltakere med voksenrett, i den forstand at de med voksenrett (etter §18-3) kan velge mellom flere sluttkompetanser enn søkere til yrkesfaglig rekvalifisering (§18-4)

Svært populært å søke ny opplæring innen helse og industrifag, der presset er størst.

«Tar unna» deltakere som klarer å skaffe seg jobb eller læreplass i andre ordninger, f.eks. fagbrev på jobb og full opplæring i bedrift.

Yrkesfaglig rekvalifisering

vigo BRUKERFORUM 2026

Rogaland fylkeskommune

Økning i antall søknader til videregående opplæring for voksne. Per 1. oktober 2026 hadde vi mottatt 2600 søknader, mot 2521 i hele 2025

Når søkere aldersgruppen 19-24 år kan **velge** hvor de vi ta ut opplæringsretten sin, ser vi at flere i søker dobbelt, dvs. legger inn søknad både til videregående opplæring for voksne og til ordinær vgs. Vi antar at det er for å helgardere seg og øke muligheten for å komme inn på ønsket utdanningstilbud? (ca. 200 søkere i mars 2026). Skaper merarbeid å sortere ut hvor de ønsker å ta ut opplæringsretten. Det påvirker dimensjoneringen med «doble» søknader som «holder på» to opplæringsplasser

Forsterket opplæring i norsk tilbys til alle deltakere som etter kartlegging har behov. Litt utfordringer med fravær og manglende oppmøte, kan se ut til at noen oppfatter det som frivillig ekstratilbud. Tiltaket kan bli vurdert framover i forbindelse med innsparinger

Generelt inntrykk av at flere søkere kommer til VOV med lavt språknivå og eller lavt faglig nivå. Betydning for timetallet som tilbys

Endringer i søkermassen til VOV

vigo BRUKERFORUM 2026

Rogaland fylkeskommune

Vi får gjennom færre deltakere sammenlignet med da det var 2+2-ordning

Utfordrende å skaffe nok læreplasser. Deltakere avvises av bedrift. Sammenligner bedriftene de voksne deltakerne med elever fra 2+2-ordning som er «preppet» i skole? Formidlingen går senere

Modulstrukturert opplæring krever mer opplæring i skole for deltaker enn først antatt. Både pga. vanskelig å skaffe nok læreplasser, men også pga. lavt språknivå. Intensjonen med modellen er raskt i læreplass

Mer ressurskrevende for fylkeskommunen enn først antatt

Bra for deltakerne å få spisset læreplan uten fellesfag, og opplæring så bygger på det de allerede kan og ut fra realkompetansevurdering

Positivt at en tidlig i opplæringsløpet får avklart om deltaker passer til yrket / sluttkompetansen (om kan gå turnus, jobbe ute alle årstider, helseutfordring, religiøse hensyn osv.)

Skepsis til ordningen i flere bransjer, klarer ikke å tilby modulstrukturert opplæring der (f.eks. rørlegger og logistikk). Mottatt med åpne armer i andre (f.eks. frisør)

Har tatt tid å få i gang ny opplæringsordning, og det er fortsatt bransjer og bedrifter som ikke kjenner til modulstrukturert opplæring

Modulstrukturert opplæring

vigo BRUKERFORUM 2026

Rogaland fylkeskommune

Ressurskrevende

- Skaffe tilbud til kandidater som ikke får forlenget lærekontrakt
- Økt samarbeid med voksenopplæringen og andre (også positivt!)
- Tettere oppfølging av lærlinger for å forebygge behov for meropplæring
- Økt behov for veiledning
- Flere og mer komplekse vurderinger knyttet til kontraktsinngåelse

Kostnadskrevende

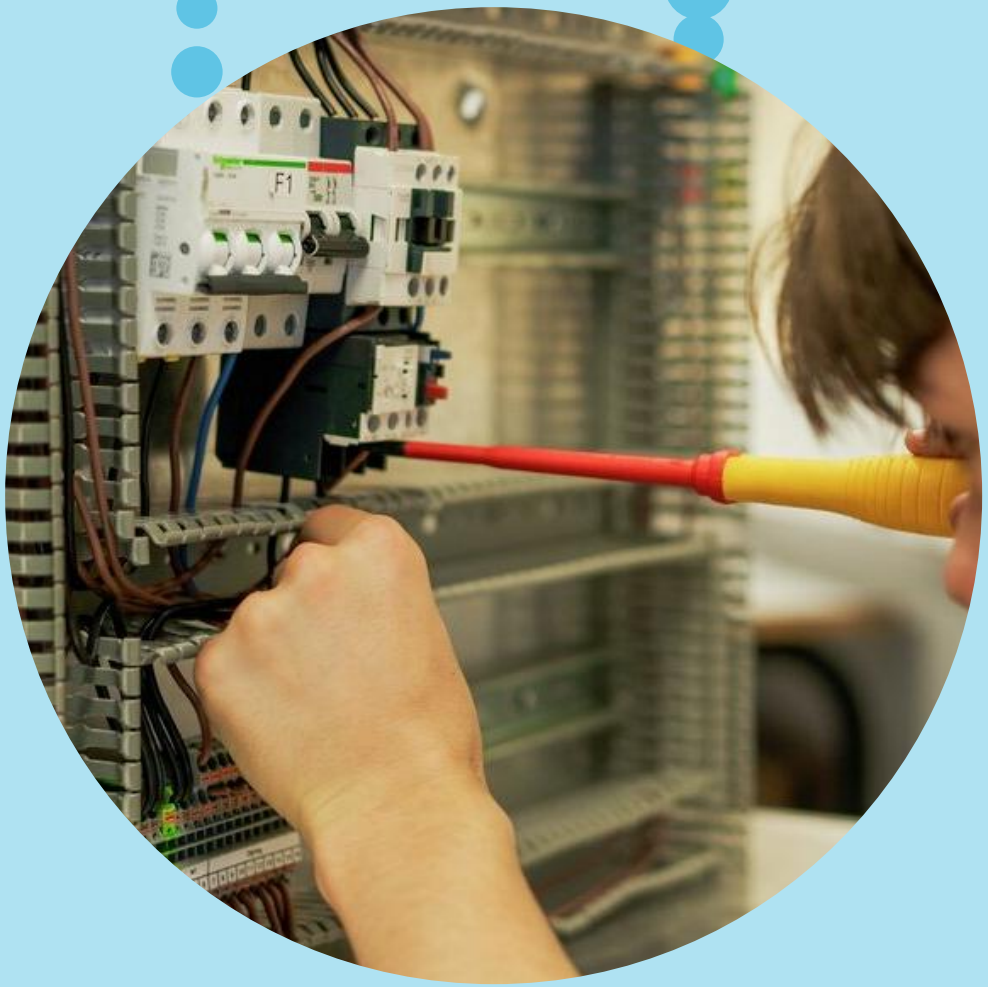
- Kjøp av opplæring
- Forlengelser av kontrakter med tilskudd

Utfordrende å dimensjonere

- Mer uforutsigbart enn tradisjonell planlegging basert på elevtall og demografi
- Vanskeligere å beregne framtidige behov

Ny opplæringslov og fagopplæring i Rogaland

Rogaland fylkeskommune

Flere personer med lovfestede rettigheter

Økte kostnader knyttet til meropplæring og forsterket opplæring i norsk (VOV)

Flere forlengelser av kontrakter

Enda vanskeligere enn før å stipulere behovet for tilskudd i budsjettsammenheng (Hvor stor blir «butikken»?)

Økonomiske konsekvenser for fagopplæringen

vigo BRUKERFORUM 2026

Rogaland fylkeskommune

Endringstakt

- Regelverk og praksis endres raskt
- Systemutviklingen følger ikke samme tempo

Fagopplæring og VOV passer ikke inn i tradisjonelle skolemodeller

- Systemene er i stor grad bygget rundt 2+2 løp
- Flere kontraktstyper og opplæringsløp gir økt kompleksitet, for eksempel modulstrukturert opplæring

Samhandling med arbeidslivet

- Flere kandidattyper skal formidles
- Næringslivet er i kontinuerlig endring
- Flere lærebedrifter skal følges opp direkte (opplæringskontorene kan ikke lenger være eneste kanal)

Økt kompleksitet i fagopplæringen

Rogaland fylkeskommune

Revurdere ordningen med fagbrev nummer 3 (politisk vedtatt i Rogaland)

Vurdere hvilke kontraktstyper som skal prioriteres og inngås

Stille tydeligere krav ved godkjenning av enkelte kontrakter, for eksempel FOB-kontrakter

Se på bruk av omvalgsrett innen fagopplæring?

Mulige prioriteringer i fagopplæringen?

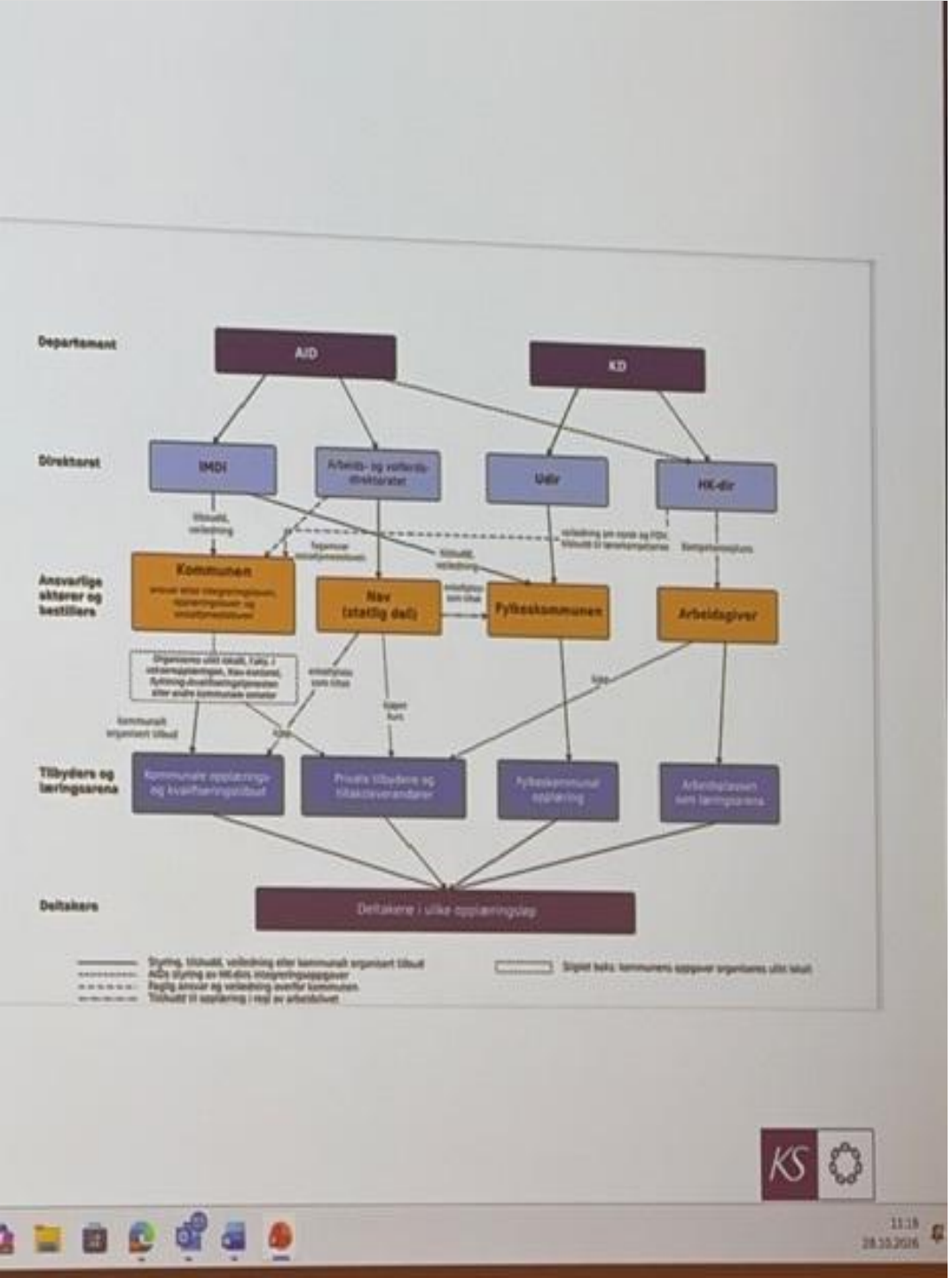
vigo BRUKERFORUM 2026

Rogaland fylkeskommune

Tanker om de neste årene…

- Fullføringsretten gir flere muligheter for den enkelte, og det er bred oppslutning om intensjonene i loven
- Påstand: Fullføringsreformen er underfinansiert og ikke godt nok gjennomtenkt
- Den ubetingede retten til å fullføre med studie- eller yrkeskompetanse er den største økonomiske «bomben» for fylkeskommunene (jfr. tilrettelagte opplæringstilbud)
    - Det haster med å vurdere status og erfaringer med reformen! Avklare retten til «meropplæring» for elever med permanent og sterkt nedsatt funksjonsevne
- Dagens systemer er ikke fullt ut tilpasset kompleksiteten i fagopplæringen

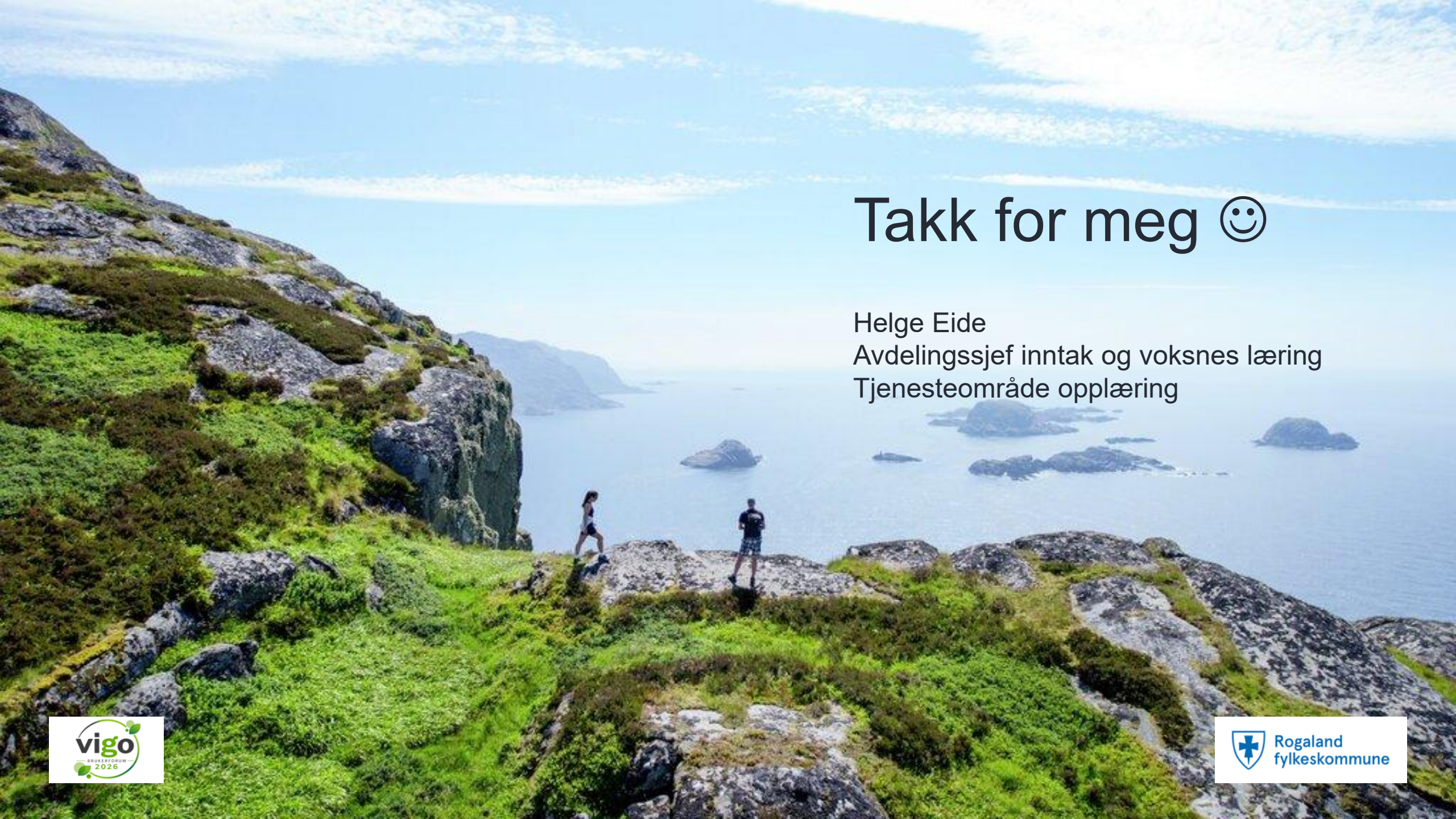
Tanker om de neste årene forts…

- Norskopplæringen bør forbedres og ansvarsforholdene kan bli tydeligere (Bildet er fra presentasjon av Kristin Holm Jensen, avd. dir. KS, 28. oktober 2026)

- Flere tilbud i VOV og rekvalifisering kan ikke utvides i Rogaland før elevtallet begynner å synke utover 2030-tallet. Er løpende opptak for voksne realistisk?

- Den økonomiske tildelingsmodellen til fylkeskommunene MÅ endres og tilpasses gjeldende lovverk
  - Færre 16-18-åringer betyr ikke tilsvarende lavere opplæringsutgifter! Finansieringen fanger ikke opp hele merbehovet
  - Flere deltakere og flere år med opplæring

- **Det blir behov for tydeligere prioriteringer framover – ikke bare i Rogaland**

Takk for meg ☺

Helge Eide
Avdelingssjef inntak og voksnes læring
Tjenesteområde opplæring